

Mente & Manu

TTÜ 1918

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI AJALEHT

TTÜ ja EAS sõlmisid 5miljonise koostöölepe

25.märtsil allkirjastasid Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse tegutsevate ettevõtete divisjoni direktor tehnoloogia arenduse alal Madis Võoras ja Tallinna Tehnikaülikooli rektor professor Andres Keevallik toetuslepingu. Lepingu sisuks on rakenduslik uurimisprojekt "Männipuidu kaitseimmutuse täiustatud tehnoloogia".

Projekti vahetuks teostajaks on TTÜ puidutöötlemise õppetool (vastutav täitja professor Tiit Kaps) koostöös TTÜ materjaliuuringute keskusega ja firmadega OÜ Estex Trade ja OÜ Veldomaar. Projekti esimese etapi (2004. aasta) eelarve maht on 5,11 mln krooni, mille täies mahus finantseerib EAS.

Koostööprojekti ühe osapoole, TTÜ puidutöötlemise õppetooli juhtaja prof Tiit Kapsi sõnul on nn kaitseimmutatud puit üks võimalus leevendada kasvuhoooneefekti. Professori selgitusel on puit teadupärast taastuv

loodusvara, mis seob puu kasvamise käigus õhust süsihappegaasi, see omakorda on nn hirmutava kasvuhoooneefekti peapõhjustaja. Seetõttu on käesolevas projektis puidu kaitseimmutuse tehnoloogia täiustamisel seatud eesmärgiks peale majanduslike näitajate parandamise ning toodangu kvaliteedi tõstmise aidata kaasa ka senisest suurema koguse süsihappegaasi elimineerimisele looduslikust ringkäigust.

Prof Kapsi sõnul on projekti keskseimaks probleemiks männipuidu vaakumkuivatuse tehnoloogia sobitamine kaitseimmutusega. Kasutamiseks kavandatud kaitseimmutuslahused ei sisalda arseeni ja on oma koostise tõttu võimalikult madala keskkonnakoormusega. Nimetatud rakendusuring peaks veelgi edendama kaitseimmutatud puutoodete eksporti.

Kersti Vähi

TTÜ kommunikatsiooniosakond

Eesti ekspordile tulu töötava puiduimmutustehnoloogia täiustamise rakendusuringu toetuslepingule andsid allkirja EASI esindajana Madis Võoras ja TTÜ rektor Andres Keevallik.

Swiss Baltic Net loob uusi võimalusi

1. aprillil avati TTÜ aulas pidulikult akadeemilise koostöövõrgustiku *Swiss Baltic Net* (SBN) kontaktkeskus Tallinna Tehnikaülikoolis. Hoolimata naljapäevast oli tegu täiesti tõsiseltvõetava ettevõtmisega, uue paljulubava võimaluse avamisega meiegi ülikooli noorte teadlaste, magistrantide ja doktorantide jaoks. Võrgustiku kontaktisikuks TTÜs on Anu Johannes rahvusvaheliste suhete osakonnast.

Avamistseremooniat austas oma kohalolekuga ja esitas omapoolse tervituse Šveitsi aukonsul Eestis Matti Klaar. Avasõnad ütlesid TTÜ rektor Andres Keevallik ja *Gebert Rüf Stiftung* esindaja, SBNi juhataja dr Franziska Breuning. Teavet Rahvusraamatukogu saksakeelsete infosaalide kohta jagas Irja Paurmann. Kohtumine möödus hubases õhkkonnas, juba selle ajal loodi kindlasti esimesi kontakte Šveitsi külaliste ning Eesti teadlaste ja õppejõudude vahel.

Enne tseremoonia algust andis dr Franziska Breuning allkirjutanule lühintervjuu.

Kuidas tekkis idee koostöövõrgustiku loomiseks?

F. Breuning: "Esimene Šveitsi ärimeste reis Baltimaadesse toimus juba 1999. aastal, siis tekkisid ka esi-

Šveitsi-Balti koostöövõrgustiku kontaktkeskuse avamisel esindasid Alpi-riiki SBNi juhataja dr Franziska Breuning ja Šveitsi aukonsul Eestis Matti Klaar.

mesed kontaktid. Aprillis 2000 kutsuti ellu programm pealkirjaga *Swiss Baltic Net* ehk siis Šveitsi-Balti koostöövõrgustik ning loodi kontaktid siinsete ülikoolidega. Kontakte on olnud ka kultuuri- ja diplomaatia valdas, kuid programm keskendub eelkõige koostööle Eesti ja Šveitsi ülikoolide vahel, oleme huvitatud aita-kaasa noorte andekate eesti teadlaste õppe- ja teadustöö võimaldamisele Šveitsis."

Kuidas on teie fond tekkinud?

F. B.: "Gebert Rüfi Fond on üsna noor erafond, mis tegutseb aastast 1997 keskusega Baselis. Selle asutas jõukas šveitsi ettevõtja Heinrich Gebert. Ta andis väga suure osa oma ettevõttega teenitud varandusest sellele fondi käsutusse, eelkõige arendamiseks Šveitsi majandust ja tõstmaks selle riigi elanike elujärge.

Järgneb lk 2

Käesolevaga teatab Tallinna Tehnikaülikooli Vilistlaskogu juhatus

Kolmapäeval 21. aprillil 2004 algusega kell 17.00 toimub Tallinna Tehnikaülikooli aulas (Ehitajate tee 5) Tallinna Tehnikaülikooli Vilistlaskogu üldkoosolek

Üldkoosoleku päevakorras on:

1. TTÜ Vilistlaskogu majandusaasta aruande arakuulamine ja kinnitamine 2003. aasta kohta - TTÜ Vilistlaskogu juhatuse esimees Toomas Luman

2. TTÜ Vilistlaskogu revisjonikomisjoni arvamuse kinnitamine - TTÜ Vilistlaskogu revisjonikomisjoni esimees Andres Aruvald

3. TTÜ Vilistlaskogu juhatuse valimine Üldkoosoleku kvoorumi puudumisel toimub korduv üldkoosolek sama päevakorraga 21. aprillil 2004, algusega kell 17.20 Tallinna Tehnikaülikooli aulas.

Koosolekul esineb ettekandega, Eesti energeetika väljakutsetest ja elektrituru rollist, TTÜ energeetikateaduskonna dekaan professor Olev Liik

KÕIK HUVILISED ON KÜLALISTENA KOOSOLEKULE TERE-TULNUD!

TTÜ Vilistlaskogu 2003. majandusaasta aruandega saab tutvuda TTÜ veebilehel aadressil www.ttu.ee

Vt - üldteave - organisatsioonid - vilistlaskogu

Professor Adolf Gustav Parts – 100

1. aprillil möödus 100 aastat väljapaistva Eesti teadlase, füüsikalise keemia professori, Tallinna Tehnikaülikooli prorektori 1940 – 1943 ja füüsikalise keemia õppetooli rajaja sünnist.

Adolf G. Parts sündis Tõstamaal 1904. aastal, lõpetas Tartu Poeglaste Gümnaasiumi 1922. aastal ja asus kohe õppima Tartu Ülikooli keemiaosakonda. Andeka ja tööka üliõpilasena jõudis ta ülikooli lõpudiplomini juba 1925. aastal ja omandas ka järgneva aasta jooksul magistrakraadi tehnilise keemia alal. Partsi akadeemiline karjäär jätkus loomulikku teed pidi doktorikraadi kaitsmisega 1929. aastal. Teemaks oli „Neutraal-soolade mõju ioonreaktsioonide kiirendamisel“. Samal ajal töötas ta ka ülikooli juures assistendina. 1930. aastal, peale kaitsevæteenistust, sai Parts loengupidamise õiguse Tartu Ülikoolis ja juhatas ka füüsikalise keemia instituuti kuni 1935. aastani.

1936. aastal, kui keemikute ettevalmistamine toodi Tartu Ülikoolist vastloodud Tallinna Tehnikaülikooli, kutsus rektor P. Kogerman ka Parts Tallinna looma füüsikalise keemia laboratooriumi. Ta asus Tallinna Tehnikaülikoolis tööle erakorralise ja 1939. aastast korralise füüsikalise keemia professorina. Esialgu kulus palju energiat uue füüsikalise keemia laboratooriumi loomiseks. Professor Parts luges füüsikalise ja kolloidkeemia põhikursusi, erilisel peab märkima, et esimesena Eestis juba 1932. aastal rakendas ta kvantmehaanikat oma teadustöös ja alustas ka 1940/41. õppeaastal kvantkeemia kursuse õpetamist. Aastatel 1940-1943 töötas ta ka Tallinna Tehnikaülikooli prorektorina ning lühikest aega 1940. aastal ka rektori kohusetäitjana.

Prof Parts oli sunnitud 1943. aastal lahkuma kodumaalt Rootsi. Sinna järgnes talle hiljem ka perekond.

Rootsis töötas Parts kuni 1945. aastani tööstuses ja siirdus seejärel Inglismaale ning seal kohe edasi Türgisse. 1946. aastal valiti ta Ankara Ülikooli füüsikalise keemia professoriks. Seal kirjutas prof Parts füüsikalise keemia saksa keeles, aga selle tõlkisid tema õpilased 1952 ka türgi keelde, see oli esimene füüsikalise keemia õpik Türgis. 1951. aastal lahkus perekond Austraaliasse.

Saanud 1955. aastal Austraalia kodakondsuse, sai ta ka õiguse töötada Sidney Ülikoolis füüsikalise keemia lektori ja professorina. Ta töötas Sidney Ülikoolis 1970. aastani ja edasi osalise koormusega Macquarie Ülikoolis kuni 1978. aastani, mil loobus tervise halvenemise tõttu.

Prof Parts uurimistemaatika seal oli polümeeride keemia, arendades emulsioonpolümerisatsiooni protsessi kineetikat ja mikroemulsioone. Prof Parts jäi truuks oma sünni-

maale, lüües kaasa EÜSi Austraalia Koondise juhatuses. Oma õpilaste kaudu tundis ta pidevalt huvi Tallinna Tehnikaülikooli käekäigu üle.

Füüsikalise keemia prof
Andres Õpik

Swiss Baltic Net loob uusi võimalusi

Algus lk 1

Fond tegutseb hariduse ja teaduse vallas, me täidame annetaja esitatud nägemust, kasutades fondi vahendeid, mida on umbes 6,5 miljonit eurot (100 miljonit krooni) aastas, eelkõige ülikoolide teadusprojektide toetuseks. Valdav osa rahast jääb muidugi Šveitsi omamaiste kvaliteetsete projektide toetuseks. Kuid fondi looja soov oli, et 10-15% toetustest läheks Šveitsist väljapoole, Kesk- ja Ida-Euroopasse. Fondi nõukogu otsustas toetada just Balti riike, sealhulgas Eestit, mis on nagu Šveitski väikeriigid ning kus fondi piiratud ressurssidega on võimalik saavutada ka reaalselt tulemust.”

Kas fondil on juba sidemeid ka teiste Balti riikidega?

F. B.: „Fondil on sidemed nii Läti kui Leeduga. Šveitsil on nimelt akadeemilisel tasemel olnud pikaajalised kontaktid Leeduga juba 1920. aastast, näiteks Friburgi ülikooli ja Leedu ülikoolide vahel, paljud neist on nüüd taaselustatud ning *Gebert Ruff Stiftung* tahaks ka Eesti ülikoolidega luua sama tiheda koostöövõrgustiku, mille keskusena hakkab toimima Tallinna Tehnikaülikool.”

Dr Breuning, olete Eestis juba kolmandat korda, millised on Teie muljed?

F. B.: „Minu muljed kolmelt Eesti-reisilt on olnud väga positiivsed. Kui väidetakse, et eestlased on introvertsed

inimesed, siis vaidleksin sellele vastu, inimesed Eestis on tegelikult väga avatud ja sõbralikud. Tallinna asend mere ääres on aga lausa fantastiline. Eesti on igati sümpaatne paik.”

Veel SBNist

Avaüritusel jagatud bukletist võib lugeda, et SBN pakub võimalusi individuaalstipendiumideks alates lühitoetustest kuni 1-3kuuliste teadusgrantideni. Noorteadlased saavad taotleda ühekordset reisitoetust teadusseminaridest ja -konverentsidest osavõtuks. Ka Šveitsi teadlased võivad taotleda samasugust toetust asalemaks konverentsidel Baltimaades. Toetusi saab taotleda ka kõrgkoolidevahelistele koostööprojektidele.

Junior Research Fellowship annab võimaluse kuni 3kuuliseks õppe- või teadustööks Šveitsis. Samuti on baltlastele avatud Baseli Ülikooli Euroopa Instituudi üheaastane magistriprogramm.

Igal aastal annab SBN välja kahte erinevat auhinda: *SBN Prize* läheb isikule või asutusele, kes väärib tunnustust Šveitsi ja Balti riikide suhete arendamisel, *SBN Graduate Award* aga Eesti, Läti ja Leedu 15 suurema kõrgkooli silmapaistvamaile õppureile, auhinna suuruseks 500 Šveitsi franki (umbes 5000 krooni).

Lähem info SBNi kohta internetist: <http://www.swissbaltic.net>

Mart Ummelas

TTÜ SPINNO programmi tulemused

TTÜ SPINNO programm sai läbi 31. märtsil. SPINNO 2, nagu seda järjekorranumbri alusel kutsuti, sai alguse 1. juulil 2002 ning oli planeeritud kuni 31. detsembrini 2003. Seoses EASi viivitustega programmi vahearuannete vastuvõtmisel pikendati programmi kuni 31. märtsini käesoleval aastal. Programm oli 75% ulatuses finantseeritud Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) poolt.

SPINNO programmi tegevusi eelmainitud perioodil võib jaotada seitsmesse rühma:

- 1) strateegilised arendustegevused,
- 2) ülikooli õigusloomet käsitlev valdkond,
- 3) teadlikkus- ja täiendkoolitusprogramm,
- 4) intellektuaalomandi tugiprogramm,
- 5) teadmusteenuste tugiprogramm,
- 6) liikmeskonna ettevõtluse toetamine,
- 7) TTÜ teadmusteenuste infosüsteemi TERA välja arendamine.

Alljärgnevalt heidan põgusa pilgu erinevatesse tegevustesse. Kuna

artikli maht on piiratud, siis käsitlen vaid olulisimaid sündmusi.

Strateegilised arendustegevused hõlmasid peamiselt erinevate, seni puudunud ülikoolisestest õigusaktide algatamist ja nende väljatöötamist. 2003. aasta märtsis ja aprillis võeti TTÜ nõukogus vastu teadmusteenuste valdkonna lähtealused, intellektuaalomandi valdkonna lähtealused, liikmeskonna ettevõtluse valdkonna lähtealused. Eelmainitud dokumendid olid alguseks reguleeritavate valdkondade jätkusuutlikuks ning pikaajaliseks arenguks.

Õigusloome valdkonnas on loodud intellektuaal- ja tööstusomandit käsitlevate lepingute pakett ning konsultatsiooniteenus, mida saab tarbida iga TTÜ töötaja tarbida. Teadus- ja arendusosakonnas töötab täiskohaga õigusloome ekspert.

Teadlikkus- ja täiendkoolitusprogrammi raames on läbi viidud TTÜ töötajatele suunatud infotunde ja seminare intellektuaalomandist, riiklikest toetusprogrammidest, tehnoloogiasirdest jt teadus- ja arendustegevuse korraldust puudutavatest valdkondadest. Igal semestril on toimunud ka konkreetseid koolitusi

alates projektijuhtimisest ning lõpetades turundusega ja intellektuaalomandi müügiga. Lisaks sellele on toimunud tehnoloogiamees ja konverentsid „Litsentsi müük, litsentside eri vormid“, „Spin-off ettevõtlus“ ja „Ülikoolide tehnoloogiline kompetents“. Teadlikkus- ja täiendkoolitusprogrammi raames on välja töötatud ka mitmeid trükiseid, millega saab tutvuda teadus- ja arendusosakonnas.

Intellektuaalomandi tugiprogrammi raames on koostatud vajalikud organisatsioonisisest õigusaktid ning tööle võetud intellektuaalomandi ekspert, kellelt võib tellida patendiuuringuid ja saada nõu intellektuaalomandi registreerimise ning lepinguliste üksikasjade kohta. Intellektuaalomandi valdkonnas on loodud ka vastavad registrid.

Teadmusteenuste tugiprogramm hõlmab kompleksset teenustepaketti turundusest, projektijuhtimisest ja siseriiklike ning rahvusvaheliste projektide taotluste kirjutamisest. Valdkonna raames on TTÜ osalenud mitmel Eestis ja välismaisel messil, loodud on TTÜd kajastavad videoklipid ning reklaamtrükised. Tugiteenuste valdkonna toel sõlmis

TTÜ eelmainitud perioodil 34 finantseerimislepingut, erinevaid projekti- taotlus anti menetlusse üle 50.

Liikmeskonna ettevõtluse valdkond pakub potentsiaalsetele ettevõtjatele TTÜ liikmeskonna hulgast äriala koolitust ja nõustamist, et tagada tugevate ja jätkusuutlike *spin-offide* asutamine. SPINNO 2 jooksul asutati 9 *spin-off* ettevõtet.

Viimase tegevusena loodi SPINNO 2 jooksul TTÜ teadmusteenuste infosüsteem TERA, millest oli pikemalt juttu Spinno viimases erilehes. Süsteem hõlmab endas teadmusteenuste registreerimis- ja pakumissüsteemi, see muudab TTÜ turundustegevuse märgatavalt lihtsamaks.

TTÜ SPINNO programm on teise rakendusperioodi jooksul tõestanud ennast eduka ja jätkusuutlikuna, pakkudes TTÜ liikmeskonnale mitmesuguseid tugiteenuseid, säästes sealjuures edukalt töötajate aega ja ressursse. Aprillist algas TTÜ SPINNO 3 koostamine, mille kirjutamisel on kõigi TTÜ töötajate ettepanekud teretulnud.

Marius Kuningas
TTÜ SPINNO programmi juhi kt

Raamatukogutund 1.

Teisipäeval, 30. märtsil toimus ülikooli nõukogu vanas saalis raamatukogutund teemadel:

1. Mida pakub TTÜri e-Raamatukogu? (T. Nurmiste, infoosakonna juhataja)

2. Kuidas leida teavikuid e-kataloogist ESTER? (K. Märtnmaa, infotehnoloogia ja humanitaaria referent)

3. Kuidas teha kindlaks trüki- ja e-ajakirjade leidumust ESTER-i ja A-to-Z-i vahendusel? (M. Pihlakas, keemia ja materjalitehnoloogia referent)

Järgnevalt raamatukogutunni sisust pikemalt.

TTÜri e-Raamatukogu (<http://www.lib.ttu.ee>)

võiks käsitleda kui raamatukogu veebilehe arendust, kuhu on koondatud raamatukogu e-teavikud ja -teenused, mida lugeja saab kasutada Interneti vahendusel, kohale tulemata.

Lingi e-raamatukogusse leiate meie koduleheküljelt kerge vaevaga. Tagasi veebilehele saate, klikkides raamatukogu logol e-raamatukogu päises.

E-raamatukogu koosneb kuuest plokist: kataloogid, andmebaasid, Internet, e-teenused, kursused veebi keskkonnas ja abiinfo. Mõnest plokist lähemalt.

1 SIDUSANDMEBAASID

Ülikooli võrgust on loodud juurdepääs 17-le litsentsitud, peamiselt teadusajakirju ning konverentsimateriale sisaldavale sidusandmebaasile. Juhtivate kirjastuste (Elsevier, Kluwer, Springer, IEEE jt) andmebaasid on oluliseks informatsiooniallikaks kõigile, kes soovivad oma kolleegide või konkurentide saavutustega kursis olla. Lisandunud on kuus erialaseid teadusraamatuid ja teatmeteoseid sisalda-

vat e-raamatute andmebaasi (Ebrary, CRC, Lecture Notes in Computer Science jt).

Nüüdsest võib iga TTÜ liige soovi korral saada e-infoteeninduselt salasõna, millega pääseb sidusandmebaasidele juurde ka väljastpoolt ülikooli võrku!

2 TTÜri TEEMAVÄRAVAD

on linkidel põhinev otsisüsteem TTÜ õppe-, teadus- ja uurimistööde temaatikale vastavatest vaba juurdepääsuga Interneti allikatest ja meie raamatukogu ning ülikooli e-teavikutest. Allikaid valivad, märksõnastavad, kirjeldavad ning linkide aktiivsust kontrollivad infoosakonna viis ainespetsialisti (referenti). Ootame Teie ettepanekuid ja märkusi nii sisu, disaini kui otsisüsteemi täiustamise kohta.

e-TEENUSED

Pakume Teile võimalust esitada oma päringuid ning soove meie poolt ettevalmistatud e-vormi põhjal, et saaksime võimalikult kiiresti ja täpselt vastata.

E-raamatukogu kaudu on võimalik:

- saata e-infoteenindusele lühipäringuid nagu teaviku leidumus, andmete ja faktide täpsustamine, andmebaaside kasutamise seaduv jms;
- esitada teemapäringuid oma teaduskonda teenindavale ainespetsialistile;
- edastada oma soovid RVLile meie raamatukogus puuduvate teavikute ning ajakirjaartiklite koopiote tellimiseks teistest, sh välismaa raamatukogudest;
- teha ainespetsialistile komplekteerimisettepanekuid õppe- ning teaduskirjanduse tellimiseks;
- vaadata oma lugejakirjet elektronkataloogis ESTER jne;

Tulevikus on plaanis hakata pakuma e-dokumendivahenduse teenust skanneri abil.

3 KURSUSED VEEBIKESKKONNAS

Infokirjaoskusel on teadmispõhises ühiskonnas suurem osatähtsus kui kunagi varem. Üliõpilastel on võimalik e-raamatukogu kaudu siseneda kolme meie oma raamatukogus väljaarendatud veebipõhisesse õpikeskkonda. TTÜ õppekavadesse on integreeritud bakalaureuseõppe kursus "Teavikute veebipõhine otsing elektronkataloogist", "Erialainfo otsing" kursused informatsioonitehnika magistrantidele ning keemia ja materjalitehnoloogia õppevaldkonna magistrantidele. Kokkuleppel õpetame infootsingu metoodikat kõigile huvilistele.

Integreerumine ülikooli e-õpikeskkonnaga

E-raamatukogu ei ole kaugeltki

valmis, iga plokk selles vajab arendamist ja täiendamist. Järge e-raamatukogusse viimiseks (veebipõhiseks saamiseks) ootavad meie oma raamatukogus koostatavad bibliograafia- andmebaasid (ISIK, PUBL jt). Suuri jõupingutusi tuleb teha, et viia ellu projekt "Digitaalraamatukogu loomine TTÜ publikatsioonidest". Tulevikus peaks e-raamatukogus saama lugeda TTÜ-s kaitstud magistri- ja doktoritöid, meie õppejõudude koostatud õpikuid jt digitaalsesse vormi viidud väljaandeid. Seni puuduvad ressursid vajaliku riistvara hankimiseks, on vaja välja töötada organisatsioonilised meetmed, lahendada autoriõiguse kaitsest tulenevad probleemid jne.

E-raamatukogu lõppeesmärgiks on ühinemine Eesti e-raamatukogu projektiga (infoportaaliga).

Raamatukogutunni
ülevalve koostas
Taimi Nurmiste

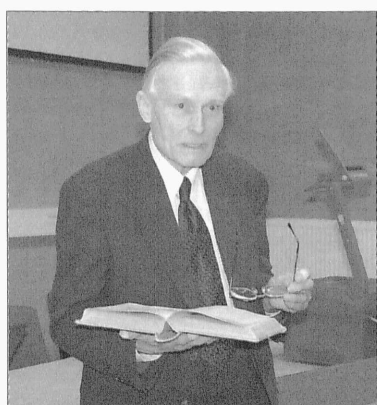
(järgneb)

Professor Adolf Gustav Partsi 100. sünniaastapäev

2. aprillil tähistati mälestusseminariga Tallinna Tehnikaülikooli energeetikamajas Eesti silmapaistva füüsiko-keemiku, kvantmehaanika Eestisse tooja professor Adolf Gustav Partsi 100. sünniaastapäeva.

Adolf Gustav Parts kaitses Tartu Ülikoolis tehnilise keemia alal doktori kraadi 1929. aastal. 1930ndate aastate alguses tegi ta lisaks loengutele Tartu ülikoolis ka teadustööd maailmakuulsates ülikoolides ja uurimiskeskustes Göttingenis, Madridis ning USAs. 1936. aastal, kui keemikute ettevalmistamine toodi Tartu Ülikoolist vastloodud Tallinna Tehnikaülikooli, asus A.G. Parts tööle TTÜs füüsikalise keemia professorina. Märkimisväärne on asjaolu, et just Parts rakendas esimesena Eestis 1932. aastal kvantmehaanikat oma teadustöös ja alustas ka 1940/41. õppeaastal kvantkeemia kursuse õpetamist.

Poliitilistest oludest tingitud maailmarännakud viisid A.G. Parts lõpuks Türgi, kus ta 1946. aastal valiti Ankara Ülikooli füüsikalise

keemia professoriks. Just Türgi periood kujunes professor Partsile viljakaks nii pedagoogilise kui ka teadusetegevuse poolest. Nii ilmus näiteks tema sulest 1952. aastal Türgi esimene füüsikalise keemia õpik. Oma elupäevad lõpetas Parts Austraalias 1996. aastal, olles enne veel jõudnud teadustööd teha Sidney ja Macquarie Ülikoolides.

Oma eluajal jõudis ta avaldada üle 60 publikatsiooni, valdavalt füüsi-

Hetki prof Partsi mälestusseminarilt. Vasakul pildil akadeemik Endel Lippmaa sõna võtmas.

kalise keemia ja kvantteooria alal, olla Eesti Keemia Seltsi liige ja esimees, Loodusuurijate Seltsi liige ning Eesti Üliõpilaste Seltsi liige ja getutseda Eesti seltsides Austraalias.

Mälestusseminaril esinesid sõnavõttudega keemia- ja materjalitehnoloogia teaduskonna dekaan, professor A.Õpik, TÜ emeriitprofessor V. Past ja akadeemik E. Lippmaa.

Ottomar Maddisoni mälestuspäev

31. märtsil tähistati pidulikult Tallinna Tehnikaülikooli ühe rajaja ja Eesti silmapaistvaima ehitusinseneri Ottomar Maddisoni mälestuspäeva.

Ottomar Maddisoni teeneks tuleb lugeda suure hulga järglaste koolitamist, kes kaua aega töötasid ise ning kelle õpilased töötavad tänaste õppejõududena TTÜs või juhtivate teadlastena Eesti teadusasutustes. Teda kui teaduse organisatorit ja viljakat uurijat tunnustati korduvalt riiklike autasudega. 1971. aasta jaa-

nuarist on Tallinna Tehnikaülikooli ehitusteaduskonna suurimal auditooriumil Ottomar Maddisoni nimi.

Koos Teaduste Akadeemiaga korraldatud mälestusseminaril esinesid TTÜ rektor Andres Keevallik, akadeemik Mihkel Veidermaa, dotsent Enno Soonurm ja akadeemik Valdek Kulbach (ettekanded Ottomar Maddisoni elust ja tegevusest), TTÜ ehitusteaduskonna praegune dekaan Karl Õiger andis ülevaate ehitusteaduskonna hetke seisust ja arenguperspektiividest.

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI PUHKPILLIORKESTRI KEVADKONTSERT

TTÜ Puhkpilliorkester käib oma 54. aastat. Kaks korda nädalas kogunevad pillimehed, kelle seas on tudengeid, õppejõude ja ülikooli vilistlasi, et tunda rõõmu ühisest musitseerimisest.

Orkestri asutajaks ja kauaaegseks peadirigendiks, kes töötas orkestriga 33 aastat, oli Elmar Peäske. Seejärel võttis juhtimise üle Andres Avarand ja praegused dirigendid - Reet Brauer ja Tarmo Kivisilla on ka juba staažikad „tipikad“.

Puhkpilliorkester on selline universaalne kollektiiv, mis võib esitada väga erinevat muusikat. Tehnikaülikooli pillimehed on mänginud nii Eestimaa kui raja taga (Tsehhis, Rootsis, Soomes, Saksamaal, Venemaal, Itaalias) Oleme osa võtnud kõigest üliõpilaslaulupidudest Gau-

deamus ja üldlaulupidudest, esinud mitmesugustel üritustel. Populaarsed on meie Eestimaa avastamise reisirid, kus harjutame, anname kontserte ja tutvume kaunitest paikadega. Oma koha on saanud traditsioonilised advendikontserdid erinevates kirikutes.

Seekord otsustas orkester tervitada mustamäelasi kauni kevade ja Euroopa Liiduga liitumise puhul pühapäeval, 2. mail kevadkontserdil Sütiste Maja uues saalis (Sütiste tee 21) kell 15.00. Esitame kuulajatele muu meeleoluka kava hulgas ka oma võistumängimise programmi. Ootame rohkesti kuulajaid; emasid-isasid koos peredega. Mängime oma ja teie rõõmuks, sest kontserdile sissepääs on prii. Pärast kontserti saab kohvikus kooki süüa.

Esikoht tarkvaratööde konkursil läks I voorus jagamisele

Jaanuarist kuni märtsini korraldas Tallinna Tehnikaülikooli infotehnoloogia teaduskond järjekordse, juba kolmandat aastat toimuva abiturientidele suunatud tarkvaratööde konkursi, millele olid oodatud osalema koolide lõpuklasside võistkonnad.

Tarkvaratööde konkurss koosnes kahest voorust. Esimesse vooru registreerus 19 võistkonda üle kogu Eesti. Iga aastaga on laienenud konkursist osavõtjate geograafia - seekord olid uuteks osavõtjateks Ahtme ja Jõhvi koolid. Kahju oli, et iga-aastased osalejad Pärnust seekord üllatuslikult eemale jäid.

Esimene voor

Esimese vooru sisuks oli tarkvara koostamine ühel etteantud teemadest või vabal teemal. Hinnati esitatud tarkvara kasutajaliidese ratsionaalsust ja kasutajasõbralikkust, lahenduste originaalsust ja põhjendatust, tarkvaratoote dokumentatsiooni olemasolu ja põhjalikkust ning vaba teema puhul lisaks ülesande püstituse originaalsust. Esimese vooru kaheks paremaks tööks osutusid Tallinna Reaalkooli (Lauri Kirikal, Elmo Todurov) esitatud eestikeelne translaator ja Tartu Kivilinna Gümnaasiumi ühe võistkonna (Raido Tonts, Priit Serk, Teet Toomsoo) töö "Veebirakendus". Kuigi tööd olid ainevaldkonniti täiesti erinevad, oli nende teostus sarnaselt väga heal tasemel. Nii ei jäänudki zhüriil (dotsent Vladimir Viies, doktorandid Helena Kruus ja Tarmo Robal) muid võimalusi kui esikoht anda välja kahasse. Väga huvitav oli ka kolmandaks jäänud Tartu võistkonna töö "RS-232 protokoll kasutamine".

Teine voor

Konkursi teise vooru, mille raames toimus programmeerimisvõistlus ning seminar, kvalifitseerus 9 võistkonda. II voor toimus TTÜ avatud uste päeva raames. Programmeerimisvõistluse ülesande koostasid sel korral dots Theodor Luczkowski ja lektor Kaarel Allik. Ülesandeks oli lihtsa spelleri koostamine. Võistlustest kokkuvõtet tehes oli Kaarel Allikul hea tõeada, et testide tulemused järjestasid võistkonnad kindlate vahedega allpool toodud järjestuses:

1. Tallinna Lasnamäe Vene Lütseum (võistkonnas Jevgeni Kiski);
2. Tallinna Reaalkool (Lauri Kirikal, Elmo Todurov);
3. Tartu Kivilinna Gümnaasium

Insenerid Eesti tööstuse ja majanduse arendamisel

Sellise nime all korraldas Eesti Inseneride Liit (EIL) 8. aprillil inseneripäeva 2004.

Neljast päevateemalisest esinemisest oli kaks akadeemikutelt, Riigikogu esimehelt akad Ene Ergmalt ja TTÜst akad Rein Küttnerilt ("Eesti inseneriteadused - rõõmud ja mured") ja kaks inseneridelt, Soome ILi teadusdirektorilt ja euroinsenerilt Matti Hirvikalliolt ("The Future of Engineering Workforce in Industry and

(Raido Tonts, Priit Serk, Teet Toomsoo);

4. Jõhvi Ametikool (Viktor Piksahev, Ivan Krjutskov);

5. Tallinna Mahtra Gümnaasium (Jevgeni Zelenkov);

6. Maardu Gümnaasium (Artjom Jarotski, Vladislav Davarashvili, Aleksei Kruglov);

7. Ahtme Gümnaasium (Kirill Garbar).

Võistlejad kasutasid koodi kirjutamisel väga erinevaid vahendeid - alates traditsioonilistest Pascalist, C++-st ja VB-st kuni PHP ning Perl-ini. Võistluse resultaadid olid aga heaks näiteks selle kohta, kui raske on tegelikult jagada tööd võistkonna liikmete vahel: mitu võistkonda alustasid algoritmi koostamisest, vaid koodi kirjutamisest, lootes et midagi tuleb kiiresti välja. Nii saigi võimalikuks, et üheliikmelised võistkonnad muutusid konkurentsivõimelisteks ja üks nendest võitis esikoha.

Kõiki II voorus osalejaid autasustati nii infotehnoloogia teaduskonna kui ka ürituse peasponsori arvutifirma Cell Network auhindade ja diplomitega, samuti said nad kinnitused lisapallidele sisseastumisel TTÜ infotehnoloogia teaduskonda ning eeliste informaatika aine sooritamisel. Võitjate koole aga autasustati ajakirja "Arvutikasutaja" aastatellimusega ja TTÜd tutvustava CDga.

Pärast võistlust korraldati infotehnoloogia seminar, mis toimus Tallinna Tehnikaülikooli avatud uste päeva raames ning kus osales võistlejate kõrval palju teisi huvilisi. Seminaril astusid üles ettekannetega prof Tanel Tammet ("Kuidas õpetada arvutit lauamänge mängima"), dotsent Enn Õunapuu ("E-kommerts arengutendentsidest") ja doktorant Tarmo Robal ("Kaasaegse veebilehe koostamisest").

Margus Kruus
infotehnoloogia teaduskonna
prodekaan

Vladimir Viies
arvutitehnika instituudi dotsent,
konkursitoimkonna esimees

Service Sector") ning EILI vast valitud presidendilt ja euroinsenerilt Rein Haavelilt ("Insener: liider, vedur või saan?"). Silmapaistva inseneritegevuse eest said tänukirjad Aasta Inseneri tiitli pälvinud Harald Velner, Jaan Tamm, Mati Uus, Rein Kaarlõp, Jüri Riives ning Mati Tarlap, volitatud inseneri kutsetunnistuse said kahte järjekordset 15 EILI inseneri. Inseneripäev toimus TTÜ uues energeetika majas.

Valentin Tapper

27. märtsil lahkus meie hulgast üks graafika kateedri rajajatest 1947. a – Valentin Tapper. Valentin sündis vahetult pärast valentinipäeva – 15.vebruaril 1911.a Kohila vallas töölisperekonnas. Saanud alghariduse Tallinna XXIV Linnaalgkoolis, jätkas ta õpinguid Riigi Tehnika Gümnaasiumis, mille lõpetas 1928. a. Samal aastal asus V. Tapper õppima Tallinna Tehnikumi mehaanika osakonna masinaehituse harus.

Alates 1927.a töötas tehnikahuviline Valentin Tallinna sadamas talimehena, peamiselt firmas "Thomas Clayhills & Son". Õppides Tallinna Tehnikumis, viibis ta ka suvepraktikal Varssavi raudtee peatehastes, Lahti rauatööstuses jm. Tallinna Tehnikaülikooli inseneridiplom omistati Valentin Tapperile haridusministri määrusega 6.juulist 1936.a.

Alates 1.septembrist 1947.a asus V.Tapper tööle Tallinna Polütehnilises Instituudis assistendina, 1958. aastast aga vanemõpetajana. Aegajalt, kateedrijuhataja äraolekul, tuli Valentin Tapperil töötada tema ajutise kohusetäitjana.

Tänu oma mehaanikainseneri töökogemustele kujunes V.Tapperist üks juhtivaid tehnilise joonestamise õppejõude. Aastakümneid juhendas ta graafika kateedri õppemetoodika sektsiooni. Oma eesrindlikke pedagogikogemusi on V.Tapper jaganud ka joonestusõpetajatele – ta on suurepärase eestikeelsete keskkooliõpikute (1969-1985) üks autoreid. Viimasele õpikule (1985) ei tahetud kirjastusluba andagi, sest seda peeti liiga õhukeseks (NB! 128 lk).

Valentini pika ea põhjusi võib otsida tema sõbralikust ja rahulikust loomusest. Ka aiatöö Mähel andis selleks oma osa. Veel pensionipõlveski juhendas ta tudengeid ja graafikakeskuse hea kombe kohaselt külastas oma kolleege.

Valentin Tapperi sarga juures seisid ka korporatsiooni Leola lipuga noorliikmed. Leola liikmeks oli ta juba 1930. aastast.

Tema sõbralik ja rahulik meel jääb alatiseks meiega!

Insenerigraafikute nimel
Rein Mägi

30. märtsil esines TTÜs USA lektor Bob King teemal "Kvaliteet ja innovatsioon kõrghariduses. Ülikooli asjade juhtimine". Ameerika lektor andis nõu, kuidas Eesti ülikooli efektiivsemalt juhtida. Seminaril oli tipptasemel osalejaid kõigist Eesti avalik-õiguslikest ülikoolidest. TTÜst jälgisid ameerika spetsialisti nõuandeid ülikooli juhtimisprobleemidest rektor A. Keevallik, õppeprorektor J. Kübarsepp, teadus- ja arendusprorektor P. Sürje, õppeosakonna juhataja M. Udam ja prof Tiit Kaps.

TTÜ esitleb: õhtu emeriitprofessoriga

Selle nime all on Rahvuskooper Estonia Talveaias toimunud juba kaks õhtut: 9. veebruaril oli peategelaseks Eesti põlevkivienergeetika *grand old man* akadeemik Arvo Ots ja 29. märtsil ehituskonstruksioonide eriteadlane akadeemik Valdek Kulbach. Õhtute juht, teadusloolane ja väsimatu tehnikateaduste propageerija Vahur Mägi plaanib 10. mail selle hooaja lõpetuseks vestelda süsteemitehniku, Eesti automaatikahariduse rajaja ja koolkonna vaimse isa professor Hanno Sillamaaga.

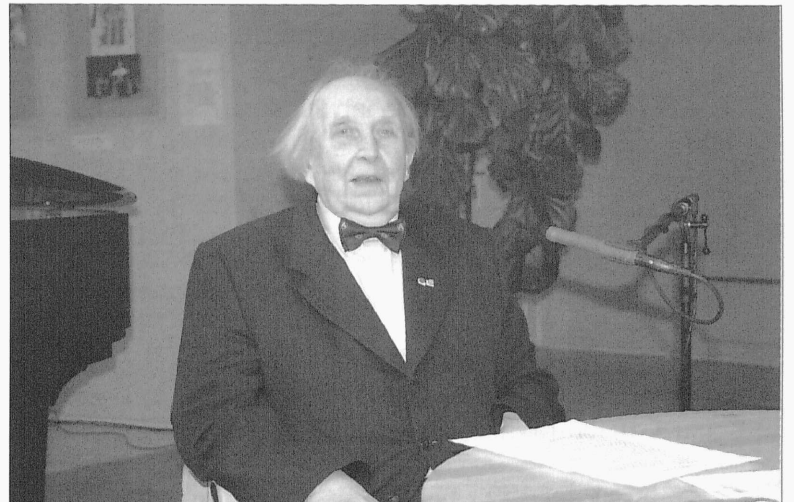
Mõte selliseid õhtuid korraldada oli ülikoolis ringelnud juba paar aastat, nüüd on kommunikatsiooniosakond idee teoks teinud. Keerulised ja põnevad üleminekuaastad viisid mitmed justkui argised ja harjunud asjad Eesti üldsuse ja meedia tähelepanu alt välja, nende hulgas paraku ka tehnikateadused ja inseneriasjanduse. Õhtute peamine mõte ongi korvata seda tekkinud tühimikku, jäädvustada helis ja pildis väarikate professorite mälestusi ja seisukohti ning rõhutada, et tehnikakultuur on eesti kultuuri loomulik ja lahutamatu osa.

Viimane asjaolu on peamine põhjus, miks need õhtud toimuvad just Estonia Talveaias.

Õhtute juhtija Vahur Mägi on kandepinna laiendamiseks peaesineja kõrvale kutsunud ka mõne tema lähema abilise või kaastöötaja. Nii assisteerisid akadeemik Arvo Otsa professor Aadu Paist ja dotsent Villu Vares ning akadeemik Valdek Kulbachi professor Karl Õiger ja dotsent Heino Ross. Klubiõhtule kohaselt saavad küsimusi esitada ka kuulajad. Viimaste hulka ootaks rohkem üliõpilasi ja nooremaid õppejõude-teadureid.

Järgmise õhtu toimumise teadet nähes ärgu keegi häbenegu ennast tulijana kirja panna. Sissepääs on vaba ja tasuta, eelregistreerimine on vajalik lihtsalt selleks, et teada, kui palju rahvast on oodata. Senised õhtud on olnud küllaltki osavõturohked ja menukad. Vaba ja sundimatu õhustikku aitavad kujundada puhvet ning rahvuskooperi ja muusikaakadeemia noorte interpretide musitseerimine.

Tiit Sinissaar
kommunikatsiooniosakond

Eesti sillaehitaja *par excellence* Valdek Kulbach

Järgmine Talveaia õhtu emeriitprofessoriga toimub eeldatavalt 10. mail. Huviliste ette astub siis süsteemitehnik, Eesti automaatikahariduse rajaja ja koolkonna vaimne isa Hanno Sillamaa.

1918
TALLINNA
TEHNIKAÜLIKOO

Tallinna Tehnikaülikool omab ligi neljakümne Eesti kõrgkooli seas juhtivat rolli tehnika kõrghariduses, pakkudes rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisi õppe-, innovatsiooni- ja teadusteenuseid.

Tallinna Tehnikaülikooli Virumaa Kolledž kuulutab välja konkursi järgmiste akadeemiliste ametikohtade täitmiseks 01.09.2004-31.08.2007:

TTÜ VIRUMAA KOLLEDŽ

Humanitaarkeskus

- o inglise keele lektor 1,0 kohta
- o eesti keele õpetaja 1,0 kohta
- o eesti keele õpetaja 1,0 kohta

Reaalkeskus

- o matemaatika dotsent 1,0 kohta
- o tehniliste ainete lektor 1,0 kohta
- o informaatika lektor 1,0 kohta
- o informaatika lektor 1,0 kohta
- o matemaatika ja informaatika lektor 1,0 kohta
- o matemaatika ja informaatika õpetaja 1,0 kohta

Konkursil osalemiseks esitada alljärgnevad dokumendid:

- o omakäeline avaldus asutuse direktori nimele;
- o *curriculum vitae* (vormi leiate aadressilt <http://www.ttu.ee/> töö ja praktika alt);
- o kõrgharidust või akadeemilist kraadi tõendava dokumendi originaal või notariaalselt tõestatud ärakiri;
- o publikatsioonide nimekiri;
- o TTÜ õppejõud ja teadustöötajad esitavad tööplaan-aruande eelneva tööperioodi kohta;
- o konkursil osaleja soovil muud tema poolt oluliseks peetavad dokumendid ja materjalid.

Dokumentide esitamise tähtaeg on 3. mai 2004.a.

Täpsem teave konkursi kohta TTÜ Virumaa Kolledži personalijuhilt aadressil: Järveküla tee 35, Kohtla-Järve 30328, ruum 203.
Telefon: 336 3926
e-mail: luule@vk.edu.ee

Eesti Teaduste Akadeemia stipendiumid

Eesti Teaduste Akadeemia annab 2004. aastal võistluse korras välja ühekordsed stipendiumid (á kuni 20 000 krooni) teadusmonograafiate ja populaarteaduslike raamatute käsikirja lõpetamiseks ja vormistamiseks.

Stipendiumi taotleja peab omama teaduskraadi.

Taotlusi (koos isikuandmete, põhjenduse, käsikirja kava ja retsensiooniga) võetakse vastu kuni 30. aprillini aadressil Kohtu 6, 10130 Tallinn, Eesti Teaduste Akadeemia juhatus.

Info tel. 6450 712, www.akadeemia.ee

Kuulutuse parandus

30. märtsi 2004 aasta *Mente et Manu* nr-s 6(1678) ilmunud akadeemiliste ametikohtade konkursi kuulutuses lugeda õigeaks Mehhatroonika instituut masinamehaanika õppetool assistent 0,5 kohta 01.09.2004-31.08.2009.

Toimetus & kontakt

Tallinna Tehnikaülikooli ajaleht *Mente et Manu*
19086 Tallinn, Ehitajate tee 5 (I-214), faks 620 3591

Toimetaja **Mart Ummelas** e-mail: ajaleht@ttu.ee,
tel 620 3615 www.ttu.ee/ajaleht/

Küljendaja **Siiri Timmerman**

Max Weber ja avalik haldus

VI halduskultuuri konverents

Tallinna Tehnikaülikool
Humanitaar- ja sotsiaalteaduste instituut

Konverents toimub 21. aprillil 2004 Tallinnas, TTÜ humanitaarteaduskonna hoones Sütiste tee 21 ruumis 142.

10:00 – 10:15 Avasõnad *Ülo Kaevats*
(Humanitaar- ja sotsiaalteaduste instituudi direktor)

10:15 – 11:15 *Eugenie Samier* (Simon Fraseri Ülikool): „Toward a Weberian Public Administration: The Infinite Web of History, Values, and Authority in Administrative Mentalities“.

11:15 – 12:15 *Pertti Ahonen* (Tampere Ülikool): „Rhetorical ‘contingency-nominalist’ theoretical research: a suspense story with Max Weber in hiding“

Lõuna

13:00 – 14:00 *Wolfgang Drechsler* (Tartu Ülikool): „The Re-Emergence of ‘Weberian’ Public Administration after the Fall of New Public Management: The Central and Eastern European Perspective“.

14:00 – 14:30 *Ruth Alas* (Estonian Business School): „Avaliku sektori ja äri sektori organisatsioonides toimuvate muudatuste võrdlus“.

14:30 – 15:00 *Taivo-Ahti Adamson* (Eesti Põllumajandusülikool): „Haldusprobleemid läbi ühiskonna ning sotsiaalmajanduse suhete“.

Kohvipaus

15:15 – 15:45 *Matti Raudjärvi* (Tartu Ülikool): „Riigi majanduspoliitika ja sekkumine“.

15:45 – 16:15 Arno Lõo: „Lokaalpoliitika mõjud Eesti kommunitaarses sotsiaalarengus“.

16:15 – 17:00 *Jaan Leetsar* (Eesti Põllumajandusülikool): „Ühiselulisuse loodus-geneetilised lätted: areng koostöö ja/või konflikti kaudu“.

17:00 Vastuvõtt

Annotatsioon: Alates 1970-ndate lõpust on avaliku halduse teooria, ja mis võib-olla veelgi tähtsam – rakendus, olnud pidevas muutumises. See kehtib arenenud Lääneriikide kohta, kuid Washingtoni konsensus ja kommunismi kokkuvarisemine 1990-ndatel viis avaliku halduse reformi ka arengumaadesse ja üleminekuriikidesse.

Kuni tänase päevani on vaid väheseid avaliku halduse alaseid väljaandeid ja poliitikaid kajastavaid dokumente, mis ühel või teisel viisil ei kõrvutaks uut ja vana, väidetavasti bürokraatlikku avalikku haldust. Olgu see siis uus avalik haldus, hea valitsemine või, nagu enamasti, segu mõlemast, kuid need teoreetilised, aga ka rakenduslikud uuendused peaksid viima parema valitsemiseni ja eemale weberlikust *sine ira et studio* bürokraatlikust paradigmat.

Siiski on hulgaliselt tõendeid selle kohta, et uus avalik haldus ei suuda pakkuda lahendusi kõikidele keerukatele haldusprobleemidele, ja täiesti kindel ei ole seegi, kas Weberi vana paradigma on ikka niisugune karikatuur, millena seda sageli kujutatakse.

Maximilian Carl Emil Weber, väidetavalt avaliku halduse teooria ajaloo kõige väljapaistvam mõtleja, sündis 21. aprillil 1864. Tema 140. sünniaastapäeval on VI halduskultuuri konverentsi eesmärgiks vaadelda avaliku halduse teooria ja poliitikate tänast olukorda.

Aurea mediocritas

Kuldne kesktee (Horatius)

**NB! Sel nädalal ilmub ka erileht
Kuljus 55 ja järgmisel
nädalal erileht Villstane.
M&M nr 8 ilmub 27. aprillil**